

12 Ekim 1929 Tarihinde Varşova'da İmzalanan Uluslararası Hava Taşımlarına İlişkin Bazı Kuralların Birleştirilmesi Hakkındaki Sözleşmeye ve Bu Sözleşmeyi Değiştiren 28 Eylül 1955 Tarihli Lahey Protokolüne Katılmanın Uygun Bulduğuna Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 13 . 3 . 1977 - Sayı : 15877)

No.
2073

Kabul tarihi
1 . 3 . 1977

MADDE 1. — 12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da imzalanan «Uluslararası Hava Taşımlarına ilişkin bazı kuralların birleştirilmesi hakkında Sözleşme» ye ve 28 Eylül 1955 tarihinde Lahey'de imzalanan «12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da imzalanan Uluslararası Hava taşımlarına ilişkin bazı kuralların birleştirilmesi hakkındaki Sözleşmeyi değiştiren Protokol» a katılınması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

12 EKİM 1929 TARİHİNDE VARŞOVA'DA İMZALANAN ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARI-
NA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDAKİ SÖZLEŞMEYİ DEĞİŞTİREN
PROTOKOL

Aşağıda İmzaları Bulunan Hükümetler

12 Ekim 1929 tarihinde Varşova'da imzalanan Uluslararası Hava Taşımalarına ilişkin bazı kuralların birleştirilmesi hakkındaki Sözleşmede değişiklik yapılma sının uygun olduğunu düşünerek,
Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır :

FASIL - I

Sözleşmedeki Değişiklikler

Madde — I

Sözleşmenin 1 nci maddesinin

a) 2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır.

«2. Bu Sözleşmenin amacı bakımından, «Uluslararası taşıma» terimi, taraflar arasındaki anlaşmaya göre hareket yeri ve varış yeri, taşımada bir kesilme veya aktarma olsun olmasın, iki Yüksek Sözleşen Taraf ülkesinde bulunan veya, Yüksek Sözleşen Taraflardan biri olmasa bile, bir başka devletin ülkesinde olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri varsa, bir tek Yüksek Sözleşen Tarafın Ülkesi içinde bulunan, herhangi bir taşıma anlamına gelir. Başka bir devletin ülkesinde olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri bulunmaksızın bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içindeki iki nokta arasında yapılan taşıma, bu Sözleşmenin amacı bakımından uluslararası taşıma değildir.»

b) 3 ncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«3. Birbiri adınca birkaç hava taşıyıcısı tarafından yapılacak taşıma ister bir tek anlaşma ister bir anlaşmalar disizi şeklinde kararlaştırılmış olsun, eğer taraflarca tek bir iş olarak kabul edilmişse; bu Sözleşmenin amacı bakımından bir tek bölünmez taşıma sayılır ve sadece, bir anlaşmanın veya bir dizi anlaşmanın tüm olarak aynı devletin ülkesi içinde icra edilecek olmasından dolayı uluslararası karakterini kaybetmez.»

Madde — II

Sözleşmenin 2 nci maddesinin

2 nci paragrafı çıkarılacak ve aşağıdaki paragraf bunun yerine konacaktır :

«2. Bu Sözleşme posta ve posta paketleri taşımalarına uygulanmayacaktır.»

Madde — III

Sözleşmenin 3 ncü maddesinin -

a) 1 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır:

«1. Yolcu taşımalarında, şu hususların yer aldığı bir bilet verilecektir :

(a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi.

(b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir devletin ülkesinde olmak üzere, hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi.

(c) Eğer yolcunun seyahatinin son varış yeri veya durak yeri, hareket ettiği ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve sözleşmenin ölüm veya bedensel zarar ile bagajın kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırlandığını belirten bir not.»

b) 2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır:

«2. Yolcu bileti, taşıma anlaşmasının yapıldığı ve şartları hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır. Yolcu biletinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemez, anlaşma aynı ölçüde bu Sözleşmenin kurallarına bağlı olur. Bununla birlikte, yolcu bileti verilmemiş bir yolcu taşıyıcının rızası ile uçağa binerse veya bilete bu maddenin 1 c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci madde hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.»

Madde — IV

Sözleşmenin 4 ncü maddesinin -

a) 1 nci, 2 nci ve 3 ncü paragrafları çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraflar konacaktır:

«1. Kayıtlı bagajın taşınmasında bir bagaj senedi verilecektir; bu bagaj senedi 3 ncü maddenin 1 nci paragrafı hükümlerine uyan bir yolcu biletinin içinde veya onunla birleştirilmiş olmadıkça, içinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır :

a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi;

b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir Devletin Ülkesinde olmak üzere hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi;

c) Taşımanın bitiş yeri veya duraklama yeri, başladığı ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve Sözleşmenin, bagajın kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırladığını belirten bir not.»

b) 4 ncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«2. Bagaj senedi, bagajın kaydedildiği ve taşıma anlaşmasının şartları hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır. Bagaj senedinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemez, anlaşma aynı ölçüde bu Sözleşmenin kurallarına bağlı olur. Bununla birlikte taşıyıcı, bagaj senedi verilmeden bagajı sorumluluğuna alırsa veya bagaj senedinde (3 ncü maddenin 1 nci c) paragrafı hükümlerine uyan yolcu biletinin içinde veya onunla birleştirilmiş olmadıkça (bu maddenin 1 c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci maddenin 2 nci paragrafı hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.»

Madde — V

Sözleşmenin 6 ncü maddesinin -

3 ncü paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«3. Taşıyıcı, yük uçağa yüklenmeden önce imza atacaktır.»

Madde — VI

Sözleşmenin 8 nci maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır:

«Hava yük senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır :

a) Hareket ve varış yerlerini gösteren bir bilgi;

b) Bir veya birden fazla kararlaştırılmış duraklama yeri başka bir devletin ülkesinde olmak üzere, hareket ve varış yerleri bir tek Yüksek Sözleşen Taraf Ülkesi içinde ise, bu duraklama yerlerinden en az birini gösteren bir bilgi;

c) Taşımanın bitiş yeri veya duraklama yeri başladığı ülkeden başka bir ülke içinde ise, Varşova Sözleşmesinin uygulanabileceğini ve Sözleşmenin, yükün kaybı veya hasarı bakımından taşıyıcının sorumluluğunu düzenlediğini ve birçok hallerde sınırladığını belirten bir not.»

Madde — VII

Sözleşmenin 9 ncu maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır :

«Yük, bir hava yük senedi düzenlenmeden taşıyıcının rızası ile uçağa yüklenirse veya hava yük senedinde 8 nci maddenin c) paragrafının gerektirdiği not bulunmazsa, taşıyıcı 22 nci maddenin 2 nci paragrafı hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.»

Madde — VIII

Sözleşmenin 10 ncu maddesinin -

2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«2. Gönderici, kendisi tarafından belirtilen hususların veya yapılan bildirimlerin usulüne uygun, doğru veya tamam olmayışı nedeniyle taşıyıcının veya taşıyıcının kendisine karşı sorumlu olduğu başka herhangi bir kişinin göreceği bütün zararları ödeyecektir.»

Madde — IX

Sözleşmenin 15 nci maddesine -

Aşağıdaki paragraf eklenecektir :

«3. Bu Sözleşmedeki hiçbir husus, devredilebilen bir hava yük senedi yapılmasına engel değildir.»

Madde — X

Sözleşmenin 20 nci maddesinin 2 nci paragrafı çıkarılacaktır.

Madde — XI

Sözleşmenin 22 nci maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır :

«Madde — 22

1. İnsanların taşınmasında taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için iki yüzelli bin frankla sınırlandırılmıştır. Davaya el koyan mahkemenin kanunlarına göre zararın periyodik olarak ödenmesine hükmedilebildiği hallerde, bu ödemelerin toplam değeri ikiyüz elli bin frankı aşmayacaktır. Bununla birlikte, taşıyıcı ile yolcu, daha yüksek bir sorumluluk sınırı kararlaştırabilirler.

2. a) Kayıtlı bagaj ve yük taşınmasında taşıyıcının sorumluluğu, kilogram başına ikiyüzelli frankla sınırlandırılmıştır; meğer ki, yolcu veya gönderici, paket taşıyıcıya verilirken, varış yerinde teslimi anındaki değerini gösteren özel bir bildirimde bulunmuş ve gerekiyorsa, ek bir meblâğ ödemiş olsun. Bu durumda taşıyıcı, ödeyeceği meblâğın, bagaj veya yükün, yolcu veya gönderici için, varış yerinde teslimi anındaki gerçek değerinden daha büyük olduğunu ispat etmedikçe, bildirimi yapılan meblâğı aşmayan bir meblâğ ödemekle yükümlüdür.

b) Kayıtlı bagaj veya yükün bir bölümünün veya içinde bulunan herhangi bir şeyin kaybı, hasarı veya geçikmesi halinde taşıyıcının sorumluluğunun sınırlandırılacağı miktarın kararlaştırılmasında dikkate alınacak ağırlık, sadece ilgili paket, veya paketlerin toplam ağırlığı olacaktır. Bununla birlikte, kayıtlı bagaj veya yükün bir bölümünün veya içinde bulunan bir şeyin kaybı, hasarı veya gecikmesi, aynı bagaj senedinin veya hava yük senedinin kapsamına giren diğer parçaların değerini etkilerse, bu paket veya paketlerin toplam ağırlığı da sorumluluk sınırının kararlaştırılmasında dikkate alınacaktır.

3. Yolcunun yanında bulundurduğu şeyler bakımından taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için beş bin frankla sınırlıdır.

4. Bu maddede belirtilen limitler, mahkemenin bunlara ek olarak, davacının yaptığı mahkeme masraflarının veya dava ile ilgili olarak yaptığı diğer masrafların bir bölümünün veya tümünün ödenmesini, kendi kanununa göre, karara bağlanmasına engel olmayacaktır. Eğer mahkeme masrafları ve dava ile ilgili

diğer masraflar dışarda kalmak üzere hükmolunan tazminat miktarı, zararı doğuran olayın meydana gelmesinden itibaren altı aylık bir süre içinde veya eğer daha sonra ise davanın açılmasından önce, taşıyıcının yazılı olarak davacıya teklif ettiği meblâğı aşmıyorsa, yukarıdaki hüküm uygulanmayacaktır.

5. Bu maddede frank olarak sözü edilen meblâğların, binde dokuz yüz ayarında altmış beş buçuk mili-gram altını bulunan bir para birimi karşılığı olduğu kabul edilecektir. Bu meblâğlar millî paralara yuvarlak rakamlar halinde çevrilebilir. Bu meblâğların altından başka millî paralara çevrilmesi, hukukî işlemler bakımından, hasar tarihinde bu paraların taşıdığı altın değerine göre yapılacaktır.»

Madde — XII

Sözleşmenin 23 ncü maddesinde bulunan hüküm 1 nci paragraf olarak numaralandırılacak ve aşağıdaki paragraf buraya eklenecektir :

«2. Taşınan yükün kendisinde bulunan bir kusurdan, kalitesinden veya bozukluğundan doğan zararları düzenleyen hükümlere, bu maddenin 1 nci paragrafı uygulanmayacaktır.»

Madde — XIII

Sözleşmenin 25 nci maddesinin,

1 nci ve 2 nci paragrafları çıkarılacak ve yerine aşağıdaki hüküm konacaktır :-

«Zararın, taşıyıcının işçilerinin veya temsilcilerinin zarar vermek kastıyla veya zararın doğması ihtimali olduğunu bilerek dikkatsizce yaptıkları bir hareket veya ihmâl sonucunda meydana geldiği ispatlanırsa, 22 nci maddede belirtilen sorumluluk limitleri uygulanmayacaktır; ancak, bir işçi veya temsilcinin böyle bir hareketi veya ihmali halinde onun kendi görevi çerçevesi içinde hareket ettiğinin de ispatı gerekir.»

Madde — XIV

Sözleşmenin 25 nci maddesinden sonra, aşağıdaki madde konacaktır :

«Madde : 25 A

1. Bu Sözleşmenin kapsamında bulunan bir zarar dolayısıyla taşıyıcının bir işçisi veya temsilcisine karşı bir dava açılırsa, kendisi, görevi çerçevesi içinde hareket ettiğini ispatladığı takdirde, 22 nci maddede göre taşıyıcının yararlanma hakkına sahip olduğu sorumluluk limitlerinden yararlanmaya hakkı olacaktır.

2. Bu durumda, taşıyıcıdan, işçilerinden veya temsilcilerinden alınabilecek meblâğların toplamı söz konusu limitleri aşmayacaktır.

3. Zararın, işçi veya temsilcinin zarar vermek kastıyla veya zararın doğması ihtimali olduğunu bilerek dikkatsizce yaptığı bir hareket veya ihmâl sonucunda meydana geldiği ispatlanırsa, bu maddenin 1 nci ve 2 nci paragraflarının hükümleri uygulanmayacaktır.»

Madde — XV

Sözleşmenin 26 ncü maddesinin,

2 nci paragrafı çıkarılacak ve yerine aşağıdaki paragraf konacaktır :

«2. Hasar halinde, teslim almaya yetkili kişinin hasarın farkedilmesinden sonra derhal taşıyıcıya şikâyetinde bulunması, ve bu şikâyetin, almışlarından itibaren bagaj için en geç yedi gün ve yük için en geç dört gün içinde yapılması gereklidir. Gecikme halinde şikâyetin, bagaj veya yükün kendi eline geçtiği tarihten itibaren en geç yirmi gün içinde yapılması gerekir.»

Madde — XVI

Sözleşmenin 34 nci maddesi çıkarılacak ve yerine aşağıdaki madde konacaktır :-

«Taşıma belgelerine ilişkin 3 ilâ 9 ncu (dahil) maddelerin hükümleri, bir hava taşıyıcısının normal faaliyetinin kapsamı dışında, olağanüstü şartlarda yapılan taşıma halinde uygulanmayacaktır.»

Madde — XVII

Sözleşmenin 40 nci maddesinden sonra aşağıdaki madde konacaktır:-

«Madde — 40 A

1. Sözleşmenin 37 nci maddesinin 2 nci paragrafındaki ve 40 nci maddesinin 1 nci paragrafındaki Yüksek Sözleşen Taraf deyimi, devlet anlamını taşıyacaktır. Diğer bütün hallerde, Yüksek Sözleşen Taraf deyimi, sözleşmeyi onaylaması veya Sözleşmeye katılması yürürlüğe girmiş olan ve Sözleşmeden çekilmesi yürürlüğe girmemiş olan bir devlet anlamını taşıyacaktır.

2. Sözleşmenin amacı bakımından ülke sözcüğü, bir devletin yalnız anaülkesi değil, aynı zamanda o devletin, dış ilişkilerinden sorumlu olduğu bütün diğer ülkeler anlamını taşır.»

FASIL - II

Sözleşmenin Değiştirilmiş Şekliin Uygulama Alanı

Madde — XVIII

Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekli, Sözleşmenin 1 nci maddesinde tanımlanan uluslararası taşımaya uygulanacaktır; şu şartla ki, o maddede belirtilen hareket ve varış yerleri ya bu Protokola taraf olan iki devletin ülkelerinde, ya da, başka bir devletin ülkesi içinde, kararlaştırılmış bir durak yeri bulunmak üzere, bu Protokola taraf olan tek bir devletin ülkesinde olacaktır.

FASIL — III

Son Hükümler

Madde — XIX

Bu Protokolun Tarafları arasında, Sözleşme ve Protokol, bir tek metin olarak okunacak ve yorumlanacak ve 1955'de Lâhey'de değiştirilen Varşova Sözleşmesi olarak anılacaktır.

Madde — XX

Bu Protokol, XXII nci maddenin 1 nci paragrafı hükümleri uyarınca yürürlüğe gireceği tarihe kadar, bu Protokolün kabul edildiği Konferansa katılan herhangi bir devletin veya o tarihe kadar sözleşmeyi onaylamış veya sözleşmeye katılmış herhangi bir devletin imzasına açık tutulacaktır.

Madde — XXI

1. Bu Sözleşme, imzalayan devletlerin onayına bağlı olacaktır.
2. Bu Protokolün Sözleşmeye Taraf olmayan herhangi bir devlet tarafından onaylanması, Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekline katılması demek olacaktır.
3. Onay belgeleri Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilecektir.

Madde — XXII

1. Bu Protokol, imzalayan otuz devlet onay belgelerini verdiklerinde, 30 ncu onay belgesinin verilisinden sonraki doksaninci günde bunlar arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra onaylayan her devlet için, onay belgesini vermesinden sonraki doksaninci günde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Protokol yürürlüğe girdiğinde, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Birleşmiş Milletlere tescil ettirilecektir.

Madde — XXIII

1. Bu Protokol, yürürlüğe girişinden sonra, imzalamamış olan herhangi bir Devletin katılmasına açık olacaktır.

2. Sözleşmeye Taraf olmayan herhangi bir Devletin bu Protokola katılması, Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekline katılması demek olacaktır.

3. Katılma, katılma belgesinin Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilmesi suretiyle yapılacak ve belgenin verilisinden sonraki doksaninci günde geçerli olacaktır.

Madde — XXIV

1. Bu protokolün Taraflarından herhangi biri Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunmak suretiyle bu Protokoldan çekilebilir.

2. Çekilme, bildirim Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti tarafından alındığı tarihten itibaren altı ay sonra geçerli olacaktır.

3. Bu Protokola Taraf olanlar arasında, bunlardan herhangi birinin 39 ncu maddesi uyarınca Sözleşmeden çekilmesi, herhangi bir şekilde Sözleşmenin bu Protokolla değiştirilmiş şekline çekilmesi anlamına gelmeyecektir.

Madde — XXV

1. Bu Protokol, bu maddenin 2 nci paragrafı uyarınca hakkında bir bildirimde bulunmuş olan ülkeler dışında, bu Protokola Taraf olan bir Devletin dış ilişkilerinden sorumlu bulunduğu bütün ülkelere uygulanacaktır.

2. Herhangi bir Devlet, onay veya katılma belgesini verdiği sırada, bu Protokolu kabul etmesinin, dış ilişkilerinden kendisini sorumlu olduğu bir veya daha fazla ülke için geçerli olmadığı bildiriminde bulunabilir.

3. Herhangi bir Devlet, daha sonra, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine bildirmek suretiyle, daha önce bu maddenin 2 nci paragrafına göre hakkında bildirimde bulunmuş olduğu ülkelerin herhangi birini veya tümünü bu Protokolün kapsamına alabilir.

4. Bu protokola taraf olan herhangi bir Devlet, XXIV ncü maddenin 1 nci paragrafı hükümlerine göre, dış ilişkilerinden kendisinin sorumlu olduğu ülkelerin herhangi biri veya tümü için, ayrı ayrı, bu Protokoldan çekilebilir.

Madde — XXVI

Bu protokola rezerv konulamaz, ancak herhangi bir Devlet, Polonya Halk Cumhuriyetine her an yazılı tebligatta bulunarak, bu Protokol ile tādil edilmiş Sözleşmenin, bütün taşıma kapasitesi o ülkenin askerî makamları tarafından veya bu makamlar namına ayrılan o ülkede kayıtlı olan uçaklarla, askerî makamlar için yolcu, yük ve bagaj nakline uygulanamayacağını belirtebilir.

Madde — XXVII

Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümeti,

Sözleşmeye veya bu Protokolu imzalamış olan bütün Devletlere, Sözleşmeye veya bu Protokola Taraf olan bütün Devletlere, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtının veya Birleşmiş Milletler Teşkilâtının üyesi olan bütün Devletlere ve Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtına aşağıdaki hususları derhal bildirecektir :

- a) Bu Protokolü imzalayan herhangi bir Devlet ve imza tarihi;
- b) Bu Protokola ilişkin olarak verilen herhangi bir onay veya katılma belgesi ve verilif tarihi;
- c) Bu Protokolun, XXII nci maddesinin 1 nci paragrafı uyarınca yürürlüğe girdiği tarih;
- d) Alınan herhangi bir çekilme bildirim ve tarihi;
- e) XXV nci madde uyarınca yapılan herhangi bir bildirim alınışı ve tarihi;
- f) XXVI nci madde uyarınca yapılan herhangi bir bildirim alınışı ve tarihi.

Yukarıdakileri tasdiklen, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş temsilciler bu Protokolü imza etmişlerdir.

Bindokuzyüz Elli Beş yılının Eylül ayının yirmi sekizinci günü, Lahey'de, aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinde üç metin halinde yapılmıştır. Herhangi bir tutarsızlık halinde, Sözleşmenin yapılmış olduğu dil olan Fransızca metin üstün tutulacaktır.

XX nci maddeye göre imzaya açık kalacak olan bu Protokol, Polonya Halk Cumhuriyeti Hükümetine verilecek ve bu Hükümet, aslına uygunluğu usulünce onaylanmış kopyalarını, Sözleşmeyi veya bu Protokolü imzalamış olan bütün Devletlere, Sözleşmeye veya bu Protokole taraf olan bütün Devletlere, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtının veya Birleşmiş Milletler Teşkilâtının üyesi olan bütün Devletlere ve Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtına gönderecektir.

ULUSLARARASI HAVA TAŞIMALARINA İLİŞKİN BAZI KURALLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME

Alman Rayhının Cumhurbaşkanı, Avusturya Cumhuriyetinin Federal Cumhurbaşkanı, Majeste Belçikalılar Kralı, Brezilya Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Bulgarlar Kralı, Milliyetçi Çin Hükümeti Başkanı, Majeste Danimarka ve İzlanda Kralı, Majeste Mısır Kralı, Majeste İspanya Kralı, Estonya Cumhuriyetinin Devlet Başkanı, Finlandiya Cumhurbaşkanı, Fransa Cumhurbaşkanı, Majeste Büyük Britanya, İrlanda, Denizaşırı Britanya Dominyonları Kralı, Hindistan İmparatoru, Yunanistan Cumhurbaşkanı, Macaristan Kralı, Naibi Majeste İtalya Kralı, Majeste Japonya İmparatoru, Latviya Cumhurbaşkanı, Lüksemburg Büyük Düşesi, Meksika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Norveç Kralı, Majeste Hollanda Kraliçesi, Polonya Cumhurbaşkanı, Majeste Romanya Kralı, Majeste İsveç Kralı, İsviçre Federal Konseyi, Çekoslovakya Cumhurbaşkanı, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Merkezi İcra Komitesi, Venezuela Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı, Majeste Yugoslavya Kralı :

Havayolu ile yapılan Uluslararası taşımacılığın şartlarının, taşıyıcının sorumluluğu ve taşımada kullanılan belgeler bakımından, birleştirilerek düzenlenmesinin yararlarını dikkate alarak,

Bu amaçla, aşağıdaki sözleşmeyi yapan ve imzalayan, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş temsilcilerini tayin etmişlerdir :

FASİÜ - I

Kapsam - Tanımlar

Madde : 1

(1) Bu sözleşme, uçak ile ücret karşılığında yapılan bütün uluslararası linsan, bagaj veya eşya taşımalarına uygulanacaktır. Bir hava taşıma işletmesi tarafından uçakla yapılan ücretsiz taşımalara da aynı ölçüde uygulanacaktır.

(2) Bu sözleşmenin amacı bakımından «Uluslararası taşıma» terimi, taraflar arasında yapılan anlaşma göre hareket yeri ve varış yeri, taşımada bir kesilme veya aktarma olsun olmasın, ilki yüksek sözleşen taraf ülkesinde bulunan; veya, bu sözleşmeye taraf olmasa bile bir başka devletin egemenliği, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altındaki bir ülkede olan kararlaştırılmış bir duraklama yeri varsa, bir tek yüksek sözleşen taraf ülkesinde bulunan, herhangi bir taşıma anlamını taşıyacaktır. Böyle bir kararlaştırılan durak yeri bulunmaksızın, aynı yüksek sözleşen tarafın egemenliği, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altındaki ülkeler arasında yapılan taşıma, bu sözleşmenin amacı bakımından uluslararası sayılmayacaktır.

(3) Birbiri ardınca birkaç hava taşıyıcısı tarafından yapılacak taşıma ister bir tek anlaşma ister bir anlaşmalar dizisi şeklinde kararlaştırılmış olsun, eğer taraflarca tek bir iş olarak kabul edilmişse; bu sözleşmenin amacı bakımından bir tek bölünmez taşıma sayılacaktır ve sadece, bir anlaşmanın veya bir dizi anlaşmanın tüm olarak aynı yüksek sözleşen tarafın egemenliği, hükümranlığı, mandası veya otoritesi altında bulunan bir ülke içinde icra edilecek olmasından dolayı, uluslararası karakterini kaybetmeyecektir.

Madde : 2

(1) Bu sözleşme, devlet tarafından veya kanunlara uygun olarak kurulmuş hükimî şahıslar tarafından yapılan taşımalara, taşımaların 1 nci maddede belirtilen şartların içinde olması kaydıyla, uygulanacaktır.

(2) Bu Sözleşme, herhangi bir uluslararası posta sözleşmesinin hükümleri uyarınca yapılan taşımalara uygulanmayacaktır.

FASIL - II

Taşıma Belgeleri

BÖLÜM I - Yolcu Bileti

Madde : 3

(1) Yolcuların taşınması için taşıyıcı, aşağıdaki hususların içinde bulunduğu bir yolcu bileti vermek zorunluluğundadır :

- (a) Biletin kesildiği yer ve tarih;
- (b) Hareket yeri ve varış yeri;
- (c) Kararlaştırılan durak yerleri; şu şartla ki, taşıyıcı gerektiğinde durak yerlerini değiştirmek hakkını saklı tutabilecek fakat bu hakkını kullanması halinde değişikliğin, taşımanın uluslararası niteliğini ortadan kaldırma etkisi olmayacaktır;
- (d) Taşıyıcı veya taşıyıcıların isim ve adresleri;
- (e) Taşıyıcının, bu Sözleşme ile konulan sorumluluğa ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.

(2) Yolcu biletinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir, taşıma anlaşması aynı ölçüde bu sözleşmenin kurallarına bağlı olacaktır. Bununla birlikte taşıyıcı, yolcu bileti verilmemiş olan bir yolcuyla kabul ederse, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

BÖLÜM II - Bagaj Senedi

Madde : 4

(1) Yolcunun yanında alakoyduğu küçük kişisel eşyasından gayri bagajın taşınması için, taşıyıcı bir bagaj senedi vermek zorunluluğundadır.

- (2) Bagaj senedi, bir tanesi yolcu, diğeri taşıyıcı için olmak üzere, iki nüsha olarak düzenlenecektir.
- (3) Bagaj senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır:
 - (a) Kesildiği yer ve tarih;
 - (b) Hareket yeri ve varış yeri;
 - (c) Taşıyıcı veya taşıyıcıların isim ve adresleri;
 - (d) Yolcu biletinin numarası;
 - (e) Bagajın, bagaj senedini elinde bulunduran kişiye teslim olunacağına dair bir bildirim;
 - (f) Paketlerin adedi ve ağırlıkları;
 - (g) Madde 22 (2) uyarınca bildirilmiş olan değer;
 - (h) Taşımanın, bu Sözleşme ile konulan sorumluluğa ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.
- (4) Bagaj senedinin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir, taşıma anlaşması aynı ölçüde bu sözleşmenin kurallarına bağlı olacaktır. Bununla birlikte taşıyıcı, bagaj senedi verilmemiş olan bir bagajı kabul ederse veya bagaj senedinde yukarıda (d), (f) ve (h) de belirtilen hususlar bulunmazsa, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

BÖLÜM III - Hava Yük Senedi

Madde : 5

(1) Eşya taşıyan her taşıyıcı, göndericiden «hava yük senedi» olarak isimlendirilen bir belgeyi düzenleyerek kendisine vermesini, her gönderici de taşıyıcıdan bu belgeyi kabul etmesini istemek hakkına sahiptir.

(2) Bu belgenin yokluğu, usulüne uygun olmaması veya kaybı, taşıma anlaşmasının varlığını veya geçerliliğini etkilemeyecektir; taşımayı, 9 ncu madde hükümlerine bağlı olmak üzere aynı ölçüde bu Sözleşmenin kuralları düzenleyecektir.

Madde : 6

(1) Hava yük senedi gönderici tarafından üç tane olarak düzenlenecek ve eşya ile birlikte taşıyıcıya verilecektir.

(2) Birincisi üzerine «taşıyıcı için» yazılacak ve gönderici tarafından imzalanacaktır. İkincisi üzerine «alıcı için» yazılacak; gönderici ve taşıyıcı tarafından imzalanacak ve eşya ile birlikte gidecektir. Üçüncüsü taşıyıcı tarafından imzalanacak ve eşya kabul edildikten sonra göndericiye verilecektir.

(3) Taşıyıcı, eşyanın kabulü üzerine imza atacaktır.

(4) Taşıyıcının imzası damga şeklinde basılabilir; göndericinin imzası yazılabilir veya damga şeklinde basılabilir.

(5) Göndericinin isteği üzerine hava yük senedini taşıyıcı düzenlemişse, aksi isbat edilmedikçe, bunu gönderici adına yapmış olduğu kabul edilecektir.

Madde : 7

Birden fazla paket olması halinde, taşıyıcı, ayrı ayrı hava yük senetleri düzenlemesini göndericiden istemek hakkına sahiptir.

Madde : 8

Hava yük senedinde aşağıdaki hususlar bulunacaktır :

- (a) Düzenlendiği yer ve tarih;
- (b) Hareket yeri ve varış yeri;
- (c) Kararlaştırılan durak yerleri; şu şartla ki, taşıyıcı gerektiğinde durak yerlerini değiştirmek hakkını saklı tutabilecek fakat bu hakkını kullanması halinde değişikliğin, taşımanın uluslararası niteliğini ortadan kaldırma etkisi olmayacaktır;
- (d) Göndericinin isim ve adresi;
- (e) İlk taşıyıcının isim ve adresi;
- (f) Durum gerektiriyorsa, alıcının isim ve adresi;
- (g) Eşyanın cinsi;
- (h) Paketlerin adedi, ambalaj şekli, üzerlerindeki özel işaretleri veya numaraları;
- (i) Eşyanın ağırlığı, miktarı, hacmi, boyutları;
- (j) Eşyanın ve ambalajın görünüşteki durumu;
- (k) Kararlaştırılmış ise taşıma ücreti, ödeme yeri ve tarihi ve kimin tarafından ödeneceği;
- (l) Eğer eşya teslim alındığında ödenmek üzere gönderiliyorsa eşyanın fiyatı, durum gerektiriyorsa yapılan masraflar;
- (m) Madde 22 (2) uyarınca bildirilmiş olan değer;
- (n) Hava yük senedinin kaç tane düzenlendiği;
- (o) Hava yük senedine ilişik olarak taşıyıcıya verilen belgeler;
- (p) Eğer kararlaştırılmış ise, taşımanın bitimi için tespit edilen süre ve takibedilecek yol hakkında kısa bilgi;
- (q) Taşımanın, bu sözleşme ile konulan sorumluluğa ilişkin kurallara bağlı olduğuna dair bir bildirim.

Madde : 9

Taşıyıcı, hava yük senedi düzenlenmemiş bir eşyayı kabul ederse veya hava yük senedinde, yukarıda 8 nci maddenin (a)'dan (i)'ye (dahil) kadar olan ve (g) fıkralarında belirtilen bütün hususlar bulunmazsa, bu sözleşmenin, sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

Madde : 10

(1) Gönderici, eşya ile ilgili olarak hava yük senedinde belirttiği bütün hususların ve bildirimlerin doğruluğundan sorumludur.

(2) Gönderici, bu hususların ve bildirimlerin usulüne uygun, doğru veya tamam olmayışı nedeniyle taşıyıcının veya başka herhangi bir kişinin göreceği bütün zararlardan sorumludur.

Madde : 11

(1) Hava yük senedi, taşıma anlaşmasının yapıldığı, eşyanın alındığı ve taşıma şartları hususlarında, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır.

(2) Hava yük senedinde kayıtlı bildirimlerden eşyanın ağırlığı, boyutları ve ambalaj şekli ile paket adedine ilişkin olanlar, bu hususların doğruluğu hakkında aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır; miktar, hacim ve eşyanın durumuna ilişkin olanlar ise, taşıyıcı aleyhine delil olmayacaktır. Meğer ki bunlar, taşıyıcı tarafından göndericinin önünde kontrol edilmiş ve kontrol edildiği yük senedinde belirtilmiş olsun veya eşyanın görünüşteki durumuyla ilgili olsun.

Madde : 12

(1) Gönderici, taşıma anlaşmasına göre yerine getirmek zorunda olduğu bütün yükümlülüklerden doğan sorumluluğuna bağlı olmak şartıyla, hareket veya varış alanlarında geri almak, veya yol üzerindeki herhangi bir iniş yerinde bıraktırmak, veya varış yerinde ya da yol üzerindeki bir yerde hava yük senedinde ismi yazılı alıcıdan başka birine teslimini istemek suretiyle eşya üzerinde tasarruf hakkına sahip olacaktır. Ancak bu tasarruf hakkını, taşıyıcıyı veya diğer göndericileri zarara sokacak şekilde kullanamaz ve bu hakkını kullanmasından doğan bütün masrafları ödemek zorundadır.

(2) Göndericinin emirlerini yerine getirmek olanağı yoksa, taşıyıcı bu durumu kendisine derhal bildirmek zorundadır.

(3) Taşıyıcı, göndericinin eşya üzerindeki tasarrufları ile ilgili emirlerini, hava yük senedinin göndericiye verilmiş olan parçasının ibrazını istemeden yerine getirirse, hava yük senedinin bu parçasını hukuka uygun olarak elinde bulunduran kişinin bu yüzden uğrayabileceği herhangi bir zarardan, göndericiye rücu hakkı saklı kalmak üzere sorumlu olacaktır.

(4) Göndericiye tanınmış olan hak, aşağıdaki 13 ncü maddeye göre alıcının hakkının doğduğu anda ortadan kalkacaktır. Bununla birlikte, alıcı hava yük senedini veya eşyayı kabul etmekten kaçınırsa veya kendisiyle haberleşilemezse, gönderici tasarruf hakkını yeniden kazanacaktır.

Madde : 13

(1) Önceki maddede belirtilen haller dışında alıcı, gereken ücretleri ödemesi ve taşıma anlaşmasının hava yük senedinde belirtilen şartlarını yerine getirmesi halinde, taşıyıcıdan hava yük senedini kendisine vermesini ve eşyayı kendisine teslim etmesini istemeye yetkili olacaktır.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, eşya gelir gelmez alıcıya bildirmek taşıyıcının görevi olacaktır.

(3) Taşıyıcı eşyanın kaybolduğunu kabul ederse veya eşya varması gereken tarihten itibaren yedinci günün bitiminde varmamış olursa, alıcı taşıyıcıya karşı taşıma anlaşmasından doğan haklarının takibine yetkili olacaktır.

Madde : 14

Gönderici ile alıcıdan herbiri, ayrı ayrı, kendilerine 12 nci ve 13 ncü maddelerle verilen bütün hakları, anlaşma ile konan yükümlülüklerini yerine getirmek şartıyla, kendileri adına veya başkasına vekâleten, kullanabilirler.

Madde : 15

(1) 12 nci, 13 ncü ve 14 ncü maddeler, gönderici ile alıcının birbirleriyle olan ilişkilerini de, gönderici veya alıcıdan doğan hakların sahibi üçüncü kişilerin ilişkilerini de etkilemeyecektir.

(2) 12 nci, 13 ncü ve 14 ncü maddelerin hükümleri ancak hava yük senedine açık hüküm konarak değiştirilebilir.

Madde : 16

(1) Gönderici, eşyanın alıcıya tesliminden önce gümrük, şehir girişi veya polis formalitelerinin yerine getirilmesi için gerekli bütün bilgileri vermek ve belgeleri hava yük senedine eklemek zorundadır. Gönderici bu bilgi ve belgelerin yokluğundan, yetersizliğinden veya usulüne uygun olmamasından doğan zararlardan, bu zarar taşıyıcının veya temsilcilerinin kusurundan ilerigelmedikçe, taşıyıcıya karşı sorumludur.

(2) Taşıyıcı bu bilgi ve belgelerin doğruluğunu veya yeterliliğini araştırma zorunda değildir.

Madde : 17

Taşıyıcı, bir yolcunun ölümü veya yaralanması veya herhangi bir bedeni zarara uğraması halinde doğan zarardan sorumlu olacaktır; ancak, bu zararın doğmasına sebep olan kaza, uçakta veya uçağa binme ya da uçaktan inme faaliyetlerinden biri sırasında meydana gelmiş olmalıdır.

Madde : 18

(1) Taşıyıcı, kabul edilmiş herhangi bir bagaj veya eşyanın tahribi veya kaybı veya zarara uğraması halinde doğan zarardan sorumlu olacaktır; ancak zarara sebep olan olay havayolu ile taşıma sırasında meydana gelmiş olmalıdır.

(2) Önceki paragrafta kullanılan anlamda havayolu ile taşıma, bagaj veya eşyanın, bir hava alanında veya bir uçakta, veya bir hava alanı dışında iniş yapılması halinde herhangi bir yerde, taşıyıcının sorumluluğunda bulunduğu süreyi kapsayacaktır.

(3) Havayolu ile taşıma süresi, kara, deniz veya nehir yoluyla, bir hava alanı dışında yapılan herhangi bir taşımayı içine almayacaktır. Bununla birlikte, böyle bir taşıma, havayolu ile taşıma için yapılan bir anlaşmanın gereği olarak yükleme, teslim veya aktarma amacıyla yapılmışsa, herhangi bir zararın, aksi ispatlanmadıkça, havayolu ile taşıma sırasında meydana gelmiş bir olayın sonucu olduğu farz olunur.

Madde : 19

Taşıyıcı, yolcuların, bagajın veya eşyanın havayolu ile taşınmasında gecikmesinden doğan zarardan sorumlu olacaktır.

Madde : 20

(1) Taşıyıcı, kendisinin ve temsilcilerinin zararı önlemek için gerekli bütün tedbirleri almış olduklarını veya kendisi veya temsilcileri için bu gibi tedbirleri alma olanağı bulunmadığını isbat ederse, sorumlu olmayacaktır.

(2) Taşıyıcı, bagaj ve yük taşınmasında zararın, pilotajdaki, uçağa yapılan yer hizmetlerindeki (handling) ve seyrüseferdeki bir yanlışlıktan ileri geldiğini ve diğer bütün hususlarda kendisinin ve temsilcilerinin zararı önlemek için gerekli bütün tedbirleri almış olduklarını isbat ederse, sorumlu olmayacaktır.

Madde : 21

Taşıyıcı, zarara, zarar gören kişinin sebep olduğunu veya zararın doğmasında zarar gören kişinin ihmali veya dikkatsizliğinin katkısı bulunduğunu isbat ederse, mahkeme, kendi kanunlarının hükümlerine göre, taşıyıcıyı kısmen veya tamamen sorumluluktan kurtarabilir.

Madde : 22

(1) Yolcu taşımada taşıyıcının sorumluluğu her yolcu için 125 000 frankla sınırlı olacaktır. Davanın görüldüğü mahkemenin kanunlarına göre zararın periodik olarak ödenmesine hükmedilebildiği hallerde, bu ödemelerin toplam değeri 125 000 frankı aşmayacaktır. Bununla birlikte, taşıyıcı ile yolcu, özel bir anlaşma ile, daha yüksek bir sorumluluk sınırı kararlaştırabilirler.

(2) Kabul edilmiş bagaj ve eşya taşımada taşıyıcının sorumluluğu, kilogram başına 250 frankla sınırlı olacaktır. Meğer ki gönderici, paket taşıyıcıya verilirken, teslim anındaki değerini gösteren özel bir bildirimde bulunmuş ve gerekiyorsa, ek bir meblâğ ödemiş olsun. Bu durumda taşıyıcı, ödeyeceği meblâğın bagaj veya eşyanın gönderici için teslim anındaki gerçek değerinden daha büyük olduğunu ispat etmedikçe, bildirimi yapılan meblâğı aşmayan bir meblâğ ödemekle yükümlüdür.

(3) Yolcunun yanında bulundurduğu şeyler bakımından taşıyıcının sorumluluğu, her yolcu için 5 000 frankla sınırlı olacaktır.

(4) Yukarıda belirtilen meblâğların binde dokuzyüz ayarında 65 1/2 miligram altını bulunan Fransız frankı karşılığı olduğu kabul edilecektir. Bu meblâğlar herhangi bir milli paraya yuvarlak rakamlar halinde çevrilebilir.

Madde : 23

Taşıyıcının sorumluluğunu kaldıran veya bu sözleşmede belirtilenden daha düşük bir sınır saptayan herhangi bir hüküm, geçerli sayılmaz; ancak böyle bir hükmün geçersizliği, anlaşmanın tümünü geçersiz kılmaz, anlaşma, bu sözleşmenin hükümlerine bağlı kalır.

Madde : 24

(1) 18 nci ve 19 ncu maddelerin kapsamına giren hallerde, dayanağı ne olursa olsun herhangi bir tazminat davası, ancak bu sözleşmede belirtilen şartlara ve limitlere bağlı olarak açılabilir.

Madde : 25

(1) Zarar taşıyıcının kasıtlı davranışından veya davanın görüldüğü mahkemenin kanununa göre kasıtlı davranışa eş değerde sayılan bir kusurundan doğmuşsa, taşıyıcı, bu sözleşmenin kendisinin sorumluluğunu kaldıran veya sınırlayan hükümlerinden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

(2) Zarar taşıyıcının temsilcilerinden herhangi birinin, görevi çerçevesi içinde aynı şekildeki bir davranışından doğmuşsa, taşıyıcı yine, belirtilen hükümlerden yararlanmaya hak kazanamayacaktır.

Madde : 26

(1) Bagajın veya eşyanın, teslim almaya yetkili kişi tarafından şikâyetle bulunulmaksızın kabulü, bunların taşıma belgesine uygun olarak ve iyi durumda teslim edildiği hususunda, aksi sabit oluncaya kadar geçerli delil sayılacaktır.

(2) Hasar halinde, teslim almaya yetkili kişinin, hasarın farkedilmesinden sonra derhal taşıyıcıya şikâyetle bulunması ve bu şikâyetin, alınışlarından itibaren bagaj için en geç 3 gün, eşya için en geç 7 gün içinde yapılması gereklidir. Gecikme halinde şikâyetin, bagaj veya eşyanın kendi eline geçtiği tarihten itibaren en geç 14 gün içinde yapılması gerekir.

(3) Her şikâyetin, yukarıda belirtilen süreler içinde, taşıma belgesi üzerine yazılmak suretiyle veya ayrı bir bildirim halinde yazılı olarak gönderilmesi gereklidir.

(4) Yukarıda belirtilen süreler içinde şikâyetle bulunulmaması halinde, hilesi dışında, taşıyıcı aleyhine takibat yapılamaz.

Madde : 27

Sorumlu kişinin ölümü halinde, tazminat davası, bu sözleşmenin hükümlerine göre, onun kanunî varislerine karşı açılır.

Madde : 28

(1) Tazminat davasının, davacının seçimine göre, yüksek anlaşılan taraflardan birinin ülkesinde, taşıyıcının ikametgâhının veya esas faaliyet merkezinin, ya da, varsa, anlaşmanın yapılmış olduğu işyerinin bulunduğu yer mahkemesinde, veya varış yeri mahkemesinde açılması gerekir.

(2) Usul sorunları, davanın açıldığı mahkemenin kanunlarına göre çözümlenecektir.

Madde : 29

(1) Varış yerine ulaşma tarihinden veya uçağın ulaşması gereken tarihten veya taşımanın durduğu tarihten başlamak üzere 2 yıl içinde dava açılmazsa, tazminat hakkı düşecektir.

(2) Zaman aşımının hesaplanma usulü, davanın açıldığı mahkemenin kanunu ile kararlaştırılacaktır.

Madde : 30

(1) Taşımanın, birbiri ardınca çeşitli taşıyıcılar tarafından yapılacak olması ve 1 nci maddenin üçüncü paragrafında verilen tanıma girmesi halinde, yolcu, bagaj ve eşyayı kabul eden her taşıyıcı bu sözleşme hükümlerine bağlı olacak ve taşımanın kendi yönetiminde yapılan bölümü ile ilgili olduğu ölçüde, taşıma anlaşmasının taraflarından biri sayılacaktır.

(2) Bu nitelikteki taşımalarda yolcu veya temsilcisi, ilk taşıyıcının bütün seyahat için sorumluluğu açıkça yüklenmiş olması hali dışında, sadece kaza veya gecikmenin meydana geldiği taşımayı yapan taşıyıcıya karşı dava açabilir.

(3) Bagaj veya eşya bakımından, yolcu veya gönderici ilk taşıyıcıya, yolcu veya teslim almaya yetkili alıcı da son taşıyıcıya karşı dava açma hakkına sahiptir. Ayrıca her biri, tahribatın, kaybın, hasarın veya gecikmenin olduğu taşımayı yapan taşıyıcıya karşı dava açabilirler. Bu taşıyıcılar, yolcu veya gönderici veya alıcıya karşı müşterek ve müteselsil olarak sorumlu olacaklardır.

BÖLÜM IV - Birleşik Taşımaya İlişkin Hükümler

Madde : 31

(1) Kısmen hava yolu, kısmen başka herhangi bir yol ile yapılan birleşik taşıma halinde, bu sözleşme hükümleri, taşımanın 1 nci madde çerçevesine girmesi şartıyla, sadece hava yolu taşımalarına uygulanacaktır.

(2) Bu sözleşmedeki hiçbir husus, birleşik taşıma halinde tarafların hava yolu ile taşıma belgesine diğer taşıma türleriyle ilgili şartlar koymalarına engel olmayacaktır; ancak, hava yolu ile taşıma bakımından bu sözleşmenin hükümlerine uyulacaktır.

BÖLÜM V. - Genel ve Son Hükümler

Madde : 32

Gerek uygulanacak kanunu kararlaştırarak, gerekse yargı yetkisine ilişkin kuralları değiştirerek bu sözleşme ile konulmuş kurallara aykırı davranmak amacıyla, zararın doğuşundan önce taşıma anlaşmasına konan herhangi bir hüküm ve yapılan bütün özel anlaşmalar geçersiz olacaktır. Bununla birlikte, eşya taşımaları için, bu sözleşmeye bağlı olarak 28 nci maddenin birinci paragrafında sözü edilen yargı alanlarından biri için de yapılacaksa, tahkim şartları konmasına izin verilecektir.

Madde : 34

Bu sözleşme, hava seyrüsefer işletmeleri tarafından, düzenli hava seyrüsefer hatları kurulması amacıyla demene niteliğinde hava yolu ile yapılan uluslararası taşımalara da, bir hava taşıyıcısının normal faaliyetinin kapsamı dışında, olağanüstü şartlarda yapılan taşımalara da uygulanmayacaktır.

Madde : 35

Bu sözleşmede kullanılan «günler» terimi, iş günleri değil, takvim günleri anlamını taşır.

Madde : 36

Bu sözleşme Fransızca olarak bir tek nüsha halinde yapılmış olup, Polonya Dışişleri Bakanlığının Arşivlerinde saklanacak ve aslına uygunluğu usulünce onaylanan birer kopyası, Polonya Hükümeti tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin hükümetine gönderilecektir.

Madde : 37

(1) Bu sözleşme onaylanacaktır. Onay belgeleri Polonya Dışişleri Bakanlığının Arşivlerinde saklanacak ve Polonya Hükümeti onaylamayı Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin hükümetine bildirilecektir.

(2) Bu sözleşme, Yüksek Sözleşen Taraflardan beş tanesince onaylandığından, beşinci onay belgesinin verilmesinden sonraki doksanıncı günde, bunlar arasında yürürlüğe girecektir. Bundan sonra, sözleşmeyi onaylamış olan Yüksek Sözleşen Taraflarla, onay belgesini veren Yüksek Sözleşen Taraf arasında, onay belgesinin verilmesinden sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

(3) Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih ile her onay belgesinin verilmiş tarihini Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine bildirmek, Polonya Cumhuriyeti Hükümetinin görevi olacaktır.

Madde : 38

(1) Bu sözleşme, yürürlüğe girdikten sonra, herhangi bir devletin katılmasına açık olacaktır.

(2) Katılma, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine hitaben bir bildiri ile yapılacak ve onun tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan herbirinin Hükümetine bildirilecektir.

(3) Katılma, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunulmasından sonraki doksanıncı günden itibaren geçerli olacaktır.

Madde : 39

(1) Yüksek Sözleşen Taraflardan herbiri, Polonya Cumhuriyeti Hükümetine bildirimde bulunmak suretiyle bu sözleşmeden çekilebilir. Bu husus Polonya Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Yüksek Sözleşen Taraflardan her birinin Hükümetine derhal bildirilecektir.

(2) Çekilme, çekilme bildirisinden altı ay sonra geçerli olacak ve sadece çekilen tarafı etkileyecektir.

Madde : 40

(1) Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, imza veya onay belgesinin verilmesi veya katılma sırasında, bu sözleşmeyi kabul etmesinin, sömürgelerinin, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümrانlığı altında bulunan ülke ve bölgelerin hiçbiri veya herhangi biri için geçerli olmadığı bildiriminde bulunabilir.

(2) Aynı şekilde, herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, ilk bildiriminde dışarda bırakmış olduğu sömürgelerinin, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümrانlığı altında bulunan ülke veya bölgelerin tümü veya herhangi biri adına, sonradan sözleşmeye katılabilir.

(3) Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf Sömürgeleri, himayesi, mandası, egemenliği, otoritesi veya hükümrانlığı altında bulunan ülke veya bölgelerin tümü veya herhangi biri için ayrı ayrı, bu sözleşmeden hükümlerine uygun olarak çekilebilir.

Madde : 41

Herhangi bir Yüksek Sözleşen Taraf, bu sözleşmenin yürürlüğe girişinden en az iki yıl sonra sözleşmede yapılabilecek herhangi bir değişikliği görüşmek üzere yeni bir uluslararası konferansın toplanmasını istemek hakkına sahiptir. Bu amaçla, bu konferans için hazırlık yapmak üzere gerekli tedbirleri alacak olan Fransa Cumhuriyeti Hükümeti ile temasa geçecektir.

Varşova'da, 12 Ekim 1929'da yapılan bu sözleşme 31 Ocak 1930'a kadar imzaya açık kalacaktır.

EK PROTOKOL

2 nci Madde ile İlgili

Yüksek Sözleşen Taraflar, onay veya katılma sırasında, bu sözleşmenin 2 nci maddesinin birinci paragrafının, doğrudan doğruya devlet, sömürgeleri veya himayesi, mandası, egemenliği, hükümranlılığı veya otoritesi altında bulunan herhangi bir bölge veya ülke tarafından hava yolu ile yapılan uluslararası taşımalara uygulanmayacağı bildiriminde bulunma haklarını saklı tutarlar.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Millet Meclisi		Cilt	Cumhuriyet Senatosu	
	Birleşim	Sayfa		Birleşim	Sayfa
7	21	402	29	14	256
20	105	5	30	30	324
	107	57	32	40	117,121:123,146,
21	5	102			175:176
	13	431:432			
	15	515,535:536, 594:597			
	16	632,652,701:704			
22	17	7,26,86:89			

I - Gerekçeli 344 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 13 ncü Birleşimine, 655 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosununun 40 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm, Dışişleri ve Plan, Cumhuriyet Senatosu Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Bütçe ve Plan komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/234.